

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW

DOK 1-411/1/08/BP

Warszawa, dn. 29 grudnia 2008 r.

DECYZJA NR DOK- 9/2008

I

Na podstawie art. 10 w zw. z art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu

uznaje praktykę stosowaną przez

Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
z siedzibą w Warszawie

polegającą na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji poprzez uzależnianie warunków sprzedaży drewna od posiadania historii zakupu drewna przez przedsiębiorców ubiegających się o zakup drewna od Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe oraz od przebiegu historii tego zakupu

za ograniczającą konkurencję

na krajowym rynku hurtowej sprzedaży drewna

i

nakazuje zaniechanie jej stosowania.

II

Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt. 1 w zw. z art. 9 ust. 2 pkt. 5 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm.), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakłada na

**Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
z siedzibą w Warszawie**

karę pieniężną w wysokości 1 500 000 PLN (słownie: jeden milion pięćset tysięcy zł).

UZASADNIENIE

1. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK) otrzymywał od przedsiębiorców zajmujących się przetwórstwem drewna liczne skargi i zawiadomienia o stosowaniu praktyk ograniczających konkurencję (m. in. k. 247-298) przez Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe z siedzibą w Warszawie (dalej: Lasy Państwowe lub Strona Postępowania).
2. Kontrahenci Lasów Państwowych podnosili, iż Lasy Państwowe jako jedyny w Polsce sprzedawca surowca drzewnego wykorzystywanego w szeroko rozumianym przemyśle drzewnym (np. papierniczy, meblowy) nadużywa posiadanej pozycji dominującej w szczególności poprzez dyskryminowanie firm, podział rynku wg kryteriów podmiotowych, ograniczanie produkcji poszczególnym przedsiębiorcom, stosowanie niejednorodnych i uciążliwych warunków umów.
3. Skarżący wskazywali, iż do rokowań internetowych (głównego kanału sprzedaży drewna) nie są dopuszczani nabywcy drewna bez tzw. historii zakupów, czyli nabywcy nowi, co odcina znaczącą grupę klientów od dostępu do drewna i stawia ich na z góry straconych pozycjach, przede wszystkim ze względu na brak alternatywnych źródeł zaopatrzenia. Zdaniem skarżących, twierdzenie, że zasady sprzedaży drewna stosowane przez Lasy Państwowe stwarzają możliwości nabycia drewna klientom nie objętym ww. preferencjami jest nadużyciem, z uwagi na fakt, iż ilość drewna sprzedawana poprzez inne niż rokowania internetowe kanały dystrybucji jest niewielka (k. 269-270).

4. Prezes UOKiK przeprowadził wstępne czynności wyjaśniające zmierzające do uprawdopodobnienia stawianych przez przetwórców drewna zarzutów, w wyniku których postanowieniem z dnia 28 marca 2008 r., na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2007 r., nr 50, poz. 331 ze zm.) (dalej: *ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów*) wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe w sprawie nadużywania pozycji dominującej przez Lasy Państwowe na krajowym rynku hurtowej sprzedaży drewna, polegającego na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji poprzez uzależnianie warunków sprzedaży drewna od posiadania historii zakupu drewna przez przedsiębiorców ubiegających się o zakup drewna od Lasów Państwowych oraz od przebiegu historii tego zakupu, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 5 w związku z art. 9 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* (k. 1).
5. Prezes UOKiK zamknął postępowanie dowodowe dnia 19 listopada 2008 r., o czym poinformował Stronę Postępowania i dał Lasom Państwowym możliwość zapoznania się z materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy oraz przedstawienia stanowiska odnośnie do tego materiału (k. 485).
6. Dnia 10 grudnia 2008 r. Lasy Państwowe przedstawiając swoje stanowisko w odniesieniu do informacji o zamknięciu postępowania dowodowego złożyły wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej na podstawie art. 12 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* (k. 488-495).

Stanowisko Lasów Państwowych

7. Lasy Państwowe wskazały, iż przy ustalaniu kryteriów oceny ofert starały się zabezpieczyć funkcjonowanie Lasów Państwowych zarówno w okresach koniunktury, jaki i dekonunktury poprzez wprowadzenie parametru historii zakupów; gdzie z ich praktyki wynika, iż w okresach dekonunktury, charakteryzujących się przewagą podaży nad popytem, Lasy Państwowe zdane są na stałych, z reguły większych odbiorców (k. 5).
8. Zdaniem Lasów Państwowych, uzależnianie sprzedaży od posiadania przez kontrahenta historii zakupów nie jest naganne, gdyż za wyznaczeniem takiego kryterium przemawiają m.in. potrzeby właściwej organizacji sprzedaży surowca przez Lasy Państwowe zarówno w okresach koniunktury, jak i dekonunktury. W okresach

dekoniunktury Lasy Państwowe zdane są na stałych odbiorców gdyż niektórzy odbiorcy często zawieszają działalność w takich okresach (nie chcą ponosić wysokich kosztów stałych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej). Podmioty te „ożywiają się” dopiero w okresie koniunktury i wówczas dążą do uzyskania pełnego zaspokojenia zgłaszanych potrzeb surowcowych. Wtedy także przedsiębiorstwa dokonujące stałych zakupów chciałyby nabywać drewno na co najmniej dotychczasowym poziomie (k. 493).

9. Zdaniem Strony Postępowania, Lasy Państwowe mają obowiązek zapewnienia stałej – corocznej sprzedaży drewna, gdyż środki finansowe pochodzące ze sprzedaży drewna są przeznaczane na gospodarkę leśną państwa w tym urządzenie, ochronę, utrzymanie i powiększanie zasobów leśnych. Wypełniają więc ważną, społecznie użyteczną misję (k. 492).
10. Dla Lasów Państwowych oczywistym jest, że kryterium zawarte w obowiązujących zasadach sprzedaży drewna dotyczące ilości lat dotychczasowej współpracy z kontrahentami może być negowane (k. 6).
11. Jednocześnie Lasy Państwowe wskazują, iż ze względu na fakt, że oprócz portalu leśno-drzewnego (rokowania internetowe) istnieją inne możliwości zakupu drewna, w tym dla nabywców nowych, taki tryb postępowania nie jest czynnikiem zamykającym dostęp do rynku dla nabywców drewna (k. 6).
12. Lasy Państwowe wskazują, iż podjęły próby ułatwienia dostępu do rynku nowym odbiorcom – min. decyzją nr 14 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 26 lutego 2008 r. *w sprawie rozpatrywania odwołań od wyników rokowań internetowych na 2008 r.* nowi przedsiębiorcy uzyskali zapewnienie realizacji 50% złożonego zamówienia (k. 204 w zw. z k. 6).
13. W toku prowadzonego postępowania, Lasy Państwowe prowadziły prace nad zmianami zasad sprzedaży drewna i wyrażały zamiar przeprowadzenia modyfikacji systemu sprzedaży drewna m.in. w kierunku dopuszczenia do składania ofert zakupu drewna przez wszelkie podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na tzw. historię zakupu, gdzie każdy nabywca będzie mógł złożyć ofertę na dowolną ilość drewna (k. 305). O dążeniu do realizacji tak określonego zobowiązania świadczyć mógł projekt nowych zasad sprzedaży drewna (k. 469-484) opublikowany we wrześniu 2008 r. na stronie http://www.lp.gov.pl/lesne_abc/uzytkowanie_lasu/projekt-nowych-zasad-sprzedazy-drewna-wrzesien, z którego wynika, iż dominującą formą

sprzedaży miał być przetarg internetowy w portalu leśno-drzewnym, gdzie jedynym kryterium oceny ofert byłaby zaproponowana cena.

14. Dnia 20 listopada 2008 r. Dyrektor Generalny Lasów Państwowych podpisał nowe zasady sprzedaży drewna na rok 2009 (k. 496-521), których treść dostępna jest publicznie na stronie internetowej Lasów Państwowych¹, zgodnie z którymi zakup 70% drewna nadal uzależniony jest od posiadania przez przedsiębiorców tzw. historii zakupów.
15. Na wezwanie Prezesa UOKiK do przedstawienia ostatecznego stanowiska w sprawie, Lasy Państwowe 10 grudnia 2008 r., złożyły wniosek o wydanie decyzji zobowiązującej, o której mowa w art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Uzasadniając wniosek, Lasy Państwowe wskazały, iż prace nad zasadami sprzedaży będą kontynuowane w ramach zespołu negocjacyjnego pod przewodnictwem Sekretarza Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Propozycja zasad sprzedaży drewna na rok 2010, jaką zamierzają przedstawić ww. zespołowi Lasy Państwowe zakładałyby możliwość uczestniczenia wszystkich nabywców drewna w aukcji internetowej bez ograniczenia ilościowego zakupu drewna. Pula w tej części procedury stanowić będzie około 50% wielkości całkowitej oferty sprzedaży drewna przez Lasy Państwowe dla przedsiębiorców i osób fizycznych. Pozostała część drewna oferowana będzie do nabycia stałym nabywcom drewna (k. 494).
16. Strona Postępowania zakłada, iż w kolejnych latach procentowy udział puli przeznaczonej do wolnorynkowej sprzedaży drewna będzie stopniowo rosnąć, aż do całkowitego otwarcia rynku, jest również gotowa wprowadzić od 2010 roku całkowicie wolnorynkowy system, jednakże uwzględniając potrzeby dialogu społecznego, dobrej współpracy z klientami, zapewnienia rozwoju przemysłu drzewnego w Polsce, zaangażowanie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów oraz aktualnie niepewną sytuację gospodarczą i rynkową, Lasy Państwowe stoją na stanowisku, iż wariant progresywny byłby bardziej właściwy (k. 495).

Prezes UOKiK ustalił, co następuje

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe

¹ http://www.lp.gov.pl/Members/Haze/aktualnosci/zarzadzenie_89_sprzedaz_drewna_2009

17. Zgodnie z treścią przepisu art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2005 r., Nr 45, poz. 435 ze zm.) (dalej *ustawa o lasach*), Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe jako państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej reprezentuje Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia.
18. Zgodnie z art. 4 *ustawy o lasach*, lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe. W ramach sprawowanego zarządu Lasy Państwowe prowadzą gospodarkę leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość.
19. Z powyższego wynika, iż Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe są jedynym podmiotem upoważnionym do sprzedaży drewna pochodzącego z lasów stanowiących własność Skarbu Państwa.
20. Gospodarka leśna to gałąź gospodarki narodowej obejmująca użytkowanie lasu (głównie produkcję drewna) oraz działania związane z utrzymaniem trwałości drzewostanów w warunkach ich eksploatacji: hodowlę, ochronę, utrzymanie i powiększanie zasobów leśnych, a także gospodarowanie zwierzyną leśną. Dodatkowymi elementami gospodarki leśnej są: pozyskiwanie płodów runa leśnego, choinek, roślin leczniczych oraz realizacja pozaprodukcyjnych funkcji lasu, związanych z ochroną powietrza, wód i gleby. Gospodarkę leśną prowadzi się według zasad: powszechnej ochrony lasów, trwałości utrzymania lasów, ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów, powiększania zasobów leśnych.

Kontrahenci Lasów Państwowych

21. Drewno wykorzystywane jest m.in. w przemyśle: 1) tartacznym, 2) płytowym, 3) celulozowo-papierniczym, 4) wytwarzania palet, 5) programów ogrodowych, 6) meblarskim, 7) budowy domów z drewna (k. 121).
22. Wśród branż przemysłu drzewnego wyróżnia się przemysł: tartaczny - obejmujący: tartaki, wytwórnie materiałów podłogowych oraz nasycalnie drewna, meblarski i wyrobów stolarskich: płyt i sklejek - wytwórnie płyt takich jak: płyty pilśniowe, wiórowe, paździerzowe, stolarki budowlanej - wytwórnie przenośnych budynków drewnianych oraz ich elementów konstrukcyjnych budynków drewnianych, opakowań

- drewnianych, zapalczany oraz wytwórnice sprzętu biurowego, narzędzi, przyborów kreślarskich, galanterii drzewnej oraz wyrobów z wikliny, trzciny oraz korka.
23. Kontrahenci Lasów Państwowych skupiają się w różnego rodzaju izbach i zrzeszeniach np. Ogólnopolski Związek Pracodawców Przemysłu Drzewnego z siedzibą w Gródkowie k/Będzina, Polska Izba Gospodarcza Przemysłu Drzewnego z siedzibą w Poznaniu, Stowarzyszenie Papierników Polskich z siedzibą w Łodzi, Stowarzyszenie Tartaków Polskich z siedzibą w Skórzewie k/Poznania, Związek Producentów i Eksporterów Palet Drewnianych w Polsce z siedzibą w Jedlni Letnisko.
 24. W zależności od wielkości prowadzonego przedsiębiorstwa, kontrahenci Lasów Państwowych zaopatrują się w drewno począwszy od jednego nadleśnictwa, poprzez nadleśnictwa w kilku województwach, kończąc na nadleśnictwach w całej Polsce.
 25. Każda branża, każda gałąź przemysłu wyraża zapotrzebowanie na różne rodzaje, gatunki, klasy drewna, jednakże Lasy Państwowe są największym podmiotem zapewniającym dostęp do surowca drzewnego każdego rodzaju, gatunku, klasy itp. na terenie Polski.

Zasady sprzedaży drewna przez Lasy Państwowe

26. W roku 2008 Lasy Państwowe prowadzą sprzedaż drewna na podstawie obowiązującego od dnia 31 października 2007 r. Zarządzenia Nr 52A *w sprawie ustalania sposobu prowadzenia sprzedaży drewna przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe* (dalej: Zarządzenie Nr 52A) (k. 95-116).
27. Jednakże w toku prowadzonego postępowania antymonopolowego Lasy Państwowe podjęły decyzję o zmianie od 2009 r. zasad sprzedaży, nowe zasady – do których w treści niniejszego uzasadnienia Prezes UOKiK również się odniesie, zostały wyrażone w pakiecie dokumentów m.in.: 1) Zarządzeniu Nr 89 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 20 listopada 2008 r. *w sprawie sprzedaży drewna przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe na 2009 r.* (dalej: Zarządzenie Nr 89), 2) Załączniku Nr 1 do Zarządzenia Nr 89 „*Tymczasowe zasady sprzedaży drewna w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe na 2009 rok*” (dalej: Tymczasowe Zasady Sprzedaży), 3) *Regulaminie internetowych Przetargów Ograniczonych w Portalu Leśno-Drzewnym w 2009 r.* (dalej: Regulamin Przetargów Ograniczonych), 4) *Regulaminie Systemowej Aukcji internetowej w Aplikacji E-Drewno oraz Aukcji Internetowej w Aplikacji E-Drewno na 2009 rok* (dalej: Regulamin Aukcji), 5) *Ramowych Warunkach Prowadzenia*

Aukcji i Submisji (dalej: Ramowe Warunki) (dalej o wszystkich dokumentach: pakiet Zarządzenia Nr 89) (k. 496 – 521).

Zasady sprzedaży drewna w 2008 r. - Zarządzenie Nr 52

28. Zarządzenie Nr 52A przewiduje następujące procedury ustalania nabywców każdego rodzaju drewna:

- a) sprzedaż w trybie ofert zakupu (rokowania internetowe),
- b) sprzedaż drewna w trybie otwartej licytacji internetowej z wykorzystaniem aplikacji e-drewno,
- c) sprzedaż drewna w systemie aukcyjnym i submisyjnym,
- d) zbywanie drewna zakładom Lasów Państwowych, dokonującym nabycia drewna w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych w celu bezpośredniego przerobu oraz na potrzeby własne zakładu,
- e) sprzedaż drewna klientom zakupującym drewno w celach nie związanych bezpośrednio z działalnością gospodarczą polegająca na przerobie drewna oraz sprzedaż drewna klientom indywidualnym,
- f) sprzedaż drewna do jednostek organizacyjnych, prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przerobu drewna, obowiązanych do stosowania procedur zamówień publicznych.

Ad pkt. a) Rokowania internetowe (Zarządzenie Nr 52A – 2008 rok)

29. Zgodnie z treścią §19 Zarządzenia Nr 52A, **tryb rokowań internetowych jest dominującą formą wyłaniania (ustalania) nabywców drewna.** (...) odbywa się według następujących zasad ogólnych: (...) wszyscy, uprawnieni do prowadzenia działalności gospodarczej, mogą składać zapotrzebowanie na drewno (oferenci) **o ile są nabywcami stałymi.** (...) wszyscy oferenci oraz składane przez nich zapotrzebowania na drewno podlegają ocenie według jednolitych zunifikowanych zasad – z uwzględnieniem następujących kryteriów: (...) **długotrwałość współpracy handlowej z Lasami Państwowymi** (...) Szczegółową specyfikację kryteriów oraz ich znaczenie (ważenie) przy ocenie zapotrzebowania na surowiec drzewny każdorazowo uchwała Komisja Leśno Drzewna, kierując się wzorcowym zestawieniem, ujętym w załączniku 10 do zarządzenia (k. 141-152).

30. Zgodnie z treścią §11 Zarządzenia Nr 52A, każdy **nabywca, dokonujący w Lasach Państwowych zakupów surowca drzewnego w roku poprzedzającym dany rok w handlu drewnem (nabywca stały)** – może uczestniczyć w rokowaniach internetowych (...). **Uczestnik rokowań internetowych w swojej ofercie zakupu może ujmować taką ilość surowca drzewnego, jaka wynika z historii zakupu drewna (historyczna ilość surowca drzewnego).**
31. Z powyższych zapisów wynika, iż podmiotem mogącym przystąpić do rokowań internetowych – głównego kanału dystrybucji surowca drzewnego – może być jedynie podmiot legitymujący się już tzw. historią zakupów czyli przedsiębiorca, który zawierał już z Lasami Państwowymi umowy na sprzedaż drewna (w ilościach hurtowych na cele przemysłowe). Podmiot taki – uczestnik rokowań internetowych może w składanej przez siebie ofercie złożyć „zapotrzebowanie” jedynie na taką ilość surowca, jaką zakupił w roku poprzedzającym.
32. Ofertę sprzedaży drewna (ilość, rodzaje, gatunki) poprzez rokowania internetowe wystawiają nadleśniczowie korzystając z odpowiedniej funkcji portalu leśno-drzewnego (k. 223).
33. Procedura rokowań internetowych jest wykonywana przy użyciu portalu leśno-drzewnego, na którym to nabywcy drewna, prowadzący na warunkach trwałej współpracy działalność gospodarczą, swoimi ofertami zakupu obkładają oferty sprzedaży drewna. (k. 223).
34. W rokowaniach internetowych, w wyniku informatycznego zderzenia ofert sprzedaży z ofertami zakupu surowca drzewnego – każdy nabywca drewna uzyskuje prawo zakupu surowca drzewnego proporcjonalnie do oceny oferty zakupu. (k. 223) Co oznacza, iż zapotrzebowanie złożone przez przedsiębiorcę może nie zostać w całości „zaspokojone”; z uwagi na ograniczoną ilość surowca drzewnego przeznaczonego do sprzedaży w danym roku przez Lasy Państwowe.
35. Stąd, w trybie rokowań internetowych każdy potencjalny nabywca drewna (zgodnie z zapisami Zarządzenia Nr 52 – jedynie przedsiębiorca posiadający historię zakupów), który zarejestruje się w internetowym portalu leśno-drzewnym, w jednym czasie dla wszystkich nabywców, obkłada wybraną przez siebie grupę handlową drewna oferowaną do sprzedaży przez nadleśnictwa swoimi zapotrzebowaniami. Potencjalny nabywca składa tyle zapotrzebowań, ile grup handlowych leży w kręgu jego zainteresowania marketingowego. W każdym zapotrzebowaniu potencjalny nabywca

podaje warunki, na jakich drewno chce zakupić. W szczególności wskazuje nadleśnictwa, w których zamierza zakupić drewno. Program informatyczny dokonuje waloryzacji poszczególnych zapotrzebowań (gdzie jednym z kryteriów jest przebieg historii zakupowej, im dłuższa historia, tym większa liczba punktów w ocenie oferty). W rezultacie powstaje propozycja sprzedaży drewna przez Lasy Państwowe z poszczególnych nadleśnictw do poszczególnych nabywców (k. 210).

36. Lasy Państwowe w swoim stanowisku wskazują, iż w trybie rokowań internetowych istnieje możliwość zakupu surowca drzewnego przez przedsiębiorców nie posiadających historii zakupowej, gdyż zgodnie z treścią Decyzji Nr 14 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 26 lutego 2008 r. *w sprawie realizacji procedur odwołań od wyników rokowań internetowych na 2008 rok* (dalej: Decyzja Nr 14) (k. 204-205), realizacja odwołań następuje według schematu, gdzie nowi oferenci otrzymują dopełnienie oferty na poziomie 50%, natomiast oferenci stali na poziomie 80-95%.
37. Lasy Państwowe nie wskazują jednak w jakiej formie nowy przedsiębiorca mógłby na podstawie Decyzji nr 14 złożyć odwołanie od wyników rokowań internetowych, skoro nie uczestniczył w procedurze rokowań internetowych bo nie był stałym kontrahentem.
38. Jednocześnie wskazać należy, iż nawet uprawdopodobniając możliwość udziału nowych przedsiębiorców w rokowaniach internetowych w trybie odwołania, nowi przedsiębiorcy teoretycznie mogliby ubiegać się o dopełnienie złożonego przez siebie zamówienia jedynie na poziomie 50%, gdy dotychczasowi – stali kontrahenci na poziomie 80-95%.
39. Dodatkowo, dopełnienie oferty mogłoby nastąpić jedynie w sytuacji, gdy Lasy Państwowe dysponowałyby odpowiednimi zasobami surowca.
40. Podsumowując: sprzedaż drewna przez Lasy Państwowe przedsiębiorcom zajmującym się przetwórstwem drewna na skalę przemysłową odbywa się głównie w formie rokowań internetowych. Do rokowań internetowych mogą przystąpić wyłącznie stali – dotychczasowi kontrahenci Lasów Państwowych (którzy posiadają historię zakupów drewna w Lasach Państwowych). Kontrahent taki składa swoje zapotrzebowanie, w którym również wskazuje liczbę lat współpracy z Lasami Państwowymi (przebieg historii zakupów). Lasy Państwowe dokonują oceny ofert kierując się wytycznymi z załącznika nr 10 (k. 141) do Zarządzenia Nr 52A, gdzie jednym z kryteriów jest liczba lat dotychczasowej współpracy i proponują kontrahentom warunki zawarcia umowy.

Poprzez ten kanał dystrybucji dotychczasowi kontrahenci Lasów Państwowych mogą zakupić tylko taką ilość drewna, jaka wynika z ich historii zakupowej czyli maksymalnie na poziomie zakupów z zeszłego roku.

41. Stąd, główny kanał dystrybucji Lasów Państwowych (rokowania internetowe), (79,5% sprzedaży surowca) zaspokaja wyłącznie potrzeby stałych kontrahentów Lasów Państwowych (i to na poziomie roku ubiegłego); w trybie rokowań internetowych surowca drzewnego nie mogą nabyć ani dotychczasowi kontrahenci planujący rozwój swojego przedsiębiorstwa, ani kontrahenci nowi.

Ad pkt. b) Sprzedaż drewna w trybie otwartej licytacji internetowej z wykorzystaniem aplikacji e-drewno (Zarządzenie Nr 52A – 2008 rok)

42. Zgodnie z treścią §27 Zarządzenia Nr 52A, do sprzedaży z użyciem aplikacji e-drewno przeznaczają się surowiec drzewny, w następujących przypadkach:
- a) drewno nie zagospodarowane w drodze rokowań internetowych (§22 ust. 1),
 - b) nie odebrane przez nabywcę (§22 ust. 2),
 - c) drewno przeznaczone do sprzedaży aukcyjnej lub submisyjnej, które nie znalazło nabywcy (§23 ust. 9),
 - d) jeżeli zakład Lasów Państwowych odstąpi od realizacji porozumienia (§24 ust. 6),
 - e) drewno nie sprzedane klientom indywidualnym (§25 ust. 11),
 - f) drewno nie sprzedane jednostkom organizacyjnym Lasów Państwowych prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie przerobu drewna i obowiązany do stosowania zamówień publicznych (§26 ust. 6),
 - g) drewno, które zostało przypisane nabywcy w wyniku właściwej procedury, lecz nabywca nie przystąpił do umowy kupna-sprzedaży,
 - h) drewno, które przestało być faktycznie nabywane przez nabywcę ze względu na sytuację finansową nabywcy pomimo podpisanej z nim umowy,
 - i) drewno pozyskane ze względu na stan sanitarny lasu, w następstwie pożarów i innych zakłóceń w gospodarce leśnej, pozyskane w wyniku usuwania skutków siły wyższej.
43. Z powyższego wynika, że drewno, które nie zostanie sprzedane w trybie rokowań internetowych, jak również wszelkie „wolne” ilości surowca drzewnego, które będą pojawiać się w nadleśnictwie w ciągu roku w następstwie zdarzeń losowych lub odstępowania nabywców od zakupu drewna, będzie sprzedawane w trybie otwartej licytacji internetowej z wykorzystaniem aplikacji e-drewno. (k. 210).

44. Ofertę sprzedaży drewna poprzez aplikację e-drewno wystawiają nadleśniczowie korzystając z odpowiedniej funkcji portalu leśno-drzewnego (k. 223).
45. Zgodnie z treścią §10 Zarządzenia Nr 52A, **każdy podmiot, planujący wkroczyć na polski rynek drzewny, surowiec drzewny nabywa na otwartej aukcji internetowej (aplikacja e-drewno)**. Podmiotowi, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, służy również prawo do zakupu surowca drzewnego w trybach, o których mowa w §23 (system aukcyjny i submisyjny). Mogą oni ponadto uczestniczyć w procedurach zagospodarowania drewna, pozyskiwanego w ramach usuwania skutków stanów siły wyższej, jak również przystępować do negocjacji, o których mowa w §27 ust. 5 pkt. 2 (partia drewna przeznaczona do sprzedaży w aplikacji e-drewno, która nie znalazła nabywcy w kolejnych licytacjach elektronicznych, za zgodą dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych, może być sprzedana w trybie negocjacji bezpośrednich).
46. Zgodnie z treścią §11 Zarządzenia Nr 52A, (...) **Zasada zakupu na otwartej aukcji internetowej (aplikacja e-drewno)** (...) odnosi się również do każdego nabywcy stałego, planującego rozwój działalności ponad poziom historycznej ilości surowca drzewnego (który zapotrzebowanie na poziomie zeszłorocznych zakupów zaspokajają dokonując zakupów w trybie rokowań internetowych).
47. Nabywcy drewna, rozpoczynający działalność na polskim rynku drzewnym, lub przedsiębiorcy taką działalność już prowadzący lecz zamierzający istotnie zwiększyć rozmiar zakupów w stosunku do roku poprzedniego mogą operować na otwartej aukcji internetowej, mogą też zaopatrywać się w surowiec drzewny w ramach jego zagospodarowania po wystąpieniu stanów siły wyższej, mogą uczestniczyć w zagospodarowaniu drewna trudno zbywalnego, mogą stawać do submisji na drewno cenne (k. 223).
48. Zgodnie z danymi zaprezentowanymi przez Stronę Postępowania, poziom sprzedaży drewna w wyniku rokowań internetowych jest przeszło 10 krotnie wyższy niż przez aplikację e-drewno (k. 224). Przy sprzedaży surowca drzewnego na poziomie 33 494 118 m³ (k. 312), za pomocą rokowań internetowych Lasy Państwowe sprzedają 79,5% surowca, a za pomocą aplikacji e-drewno – 6,4%.

Zestawienie poziomu sprzedaży w trybie rokowań internetowych i w aplikacji e-drewno w 2007 roku	
Portal leśno-drzewny – rokowania internetowe	26 644 500 m ³
Aplikacja e-drewno	2 145 300 m ³

49. Podsumowując: aplikacja e-drewno, wprawdzie dostępna jest dla wszystkich przedsiębiorców, jednakże nie może zaspokoić przemysłowego zapotrzebowania przedsiębiorców rozwijających swoją działalność, a przede wszystkim przedsiębiorców wchodzących na rynek. Poprzez aplikację e-drewno, surowiec sprzedawany jest wyłącznie na marginalną skalę, pochodzi głównie z puli nie wykupionej w innych kanałach dystrybucji i z sytuacji nadzwyczajnych np. klęsk żywiołowych. Czyli pula drewna przeznaczonego do sprzedaży przez aplikację e-drewno jest co do wielkości niepewna. Dodatkowo pula ta jest dostępna dopiero po zakończeniu rokowań internetowych, po nastąpieniu klęski żywiołowej, po odstąpieniu od umowy przez innego nabywcę itd. – czyli w „drugim kroku”.

Ad pkt. c) sprzedaż drewna w systemie aukcyjnym i submisyjnym (Zarządzenie Nr 52A – 2008 rok)

50. Zgodnie z treścią §23 Zarządzenia Nr 52A, w systemie aukcyjnym i systemie submisyjnym jest sprzedawany surowiec drzewny, którego cena jest ściśle związana z jego charakterystyką (wysoką jakością lub wyjątkowymi cechami) (...). W przypadku, gdy drewno przeznaczone do sprzedaży aukcyjnej lub submisyjnej nie znajdzie nabywcy lub nabywca odstąpi od faktycznego jego zakupu jest bez zbędnej zwłoki umieszczane (...) w aplikacji e-drewno.
51. Przedsiębiorcy zajmujący się przemysłowym – na skalę hurtową - przetwórstwem drewna nie mogą dokonywać zakupów poprzez ten kanał dystrybucji, gdyż surowiec drzewny sprzedawany w systemie aukcyjnym i submisyjnym nie odpowiada ich zapotrzebowaniu (jakość surowca drzewnego na potrzeby przemysłowe jest niższa, jak również jego cena, natomiast ilości surowca na potrzeby przemysłowe wielokrotnie większa).

Ad pkt. d), e), f) (Zarządzenie Nr 52A – 2008 rok)

52. Zasady sprzedaży drewna zakładom Lasów Państwowych, dokonującym nabycia drewna w jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych w celu bezpośredniego przerobu oraz na potrzeby własne zakładu; sprzedaż drewna klientom zakupującym drewno w celach nie związanych bezpośrednio z działalnością gospodarczą polegająca na przerobie drewna oraz sprzedaż drewna klientom indywidualnym a także sprzedaż drewna do jednostek organizacyjnych, prowadzących działalność gospodarczą w zakresie przerobu drewna, obowiązanych do stosowania procedur zamówień publicznych, nie są przedmiotem analizy w toku niniejszego postępowania, gdyż przedmiotowe kanały dystrybucji nie są przeznaczone dla przetwórców drewna działających na skalę przemysłową.
53. Z powyższego wynika, iż w 2008 roku, do rokowań internetowych – kanału dystrybucji, poprzez który Lasy Państwowe sprzedają 79,5% surowca drzewnego mogą przystąpić jedynie dotychczasowi kontrahenci i mogą zakupić maksymalnie taką ilość surowca, jaka wynika z ich historii zakupowej, w tym przebiegu tej historii.
54. Kontrahenci rozwijający prowadzoną działalność i kontrahenci nowi mają możliwość zakupu drewna jedynie poprzez aplikację e-drewno – gdzie surowiec jest dostępny dopiero w „kroku drugim” tj. w wyniku nie sprzedania w pozostałych kanałach dystrybucji i w wyniku np. klęsk żywiołowych, dodatkowo w ilościach nie zaspokajających przemysłowego zapotrzebowania - na poziomie marginalnym – stanowiącym zaledwie 6% całkowitej sprzedaży surowca przez Lasy Państwowe.

Zasady sprzedaży drewna w 2009 r. - Zarządzenie Nr 89

55. W toku prowadzonego postępowania antymonopolowego, Lasy Państwowe podjęły decyzję o zmianie od 2009 r.² zasad sprzedaży surowca drzewnego wprowadzając pakiet Zarządzenia Nr 89 (w skład którego wchodzi m.in. wspomniane w ustaleniach: Zarządzenie Nr 89, Tymczasowe Zasady Sprzedaży, Regulamin Przetargów Ograniczonych, Regulamin Aukcji, Ramowe Warunki) (k. 496-521).
56. Zgodnie z treścią przepisu §3 Tymczasowych Zasad Sprzedaży, Lasy Państwowe stosować będą następujące procedury sprzedaży drewna dla przedsiębiorców:
- a) internetowe przetargi ograniczone w portalu leśno-drzewnym,
 - b) systemowe aukcje internetowe w aplikacji e-drewno,

² Zgodnie z treścią przepisu §3 Zarządzenia Nr 89, do końca roku 2008 Lasy Państwowe prowadzić będą sprzedaż drewna zgodnie z Zarządzeniem Nr 52A.

- c) aukcje internetowe w aplikacji e-drewno,
 - d) inne aukcje i submisje,
 - e) negocjacje handlowe.
57. Zgodnie z treścią przepisu §4 pkt. 1 Tymczasowych Zasad Sprzedaży, roczna oferta sprzedaży drewna na 2009 rok zawiera następujące pule:
- a) na internetowe przetargi ograniczone – 70% ogólnej puli oferowanej dla przedsiębiorców,
 - b) na systemowe aukcje internetowe w aplikacji e-drewno – 30% ogólnej puli oferowanej dla przedsiębiorców,
 - c) na inne aukcje i submisje,
 - d) do sprzedaży detalicznej,
 - e) na potrzeby własne jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych.
58. Z powyższego zestawienia (oraz zasad opisanych poniżej) wynika, iż Lasy Państwowe będą sprzedawać surowiec drzewny – przedsiębiorcom - na potrzeby przemysłu – w ilościach hurtowych - poprzez dwa kanały dystrybucji: internetowe przetargi ograniczone (70%) i systemowe aukcje internetowe w aplikacji e-drewno (30%), dopiero surowiec nie sprzedany w ww. kanałach dystrybucji będzie przeznaczony do sprzedaży w pozostałych kanałach, oddzielna pula surowca drzewnego przeznaczona będzie do sprzedaży – osobom fizycznym – na potrzeby własne – detalicznie.
59. Zgodnie z treścią przepisu §4 pkt. 2 Tymczasowych Zasad Sprzedaży, drewno nie sprzedane na internetowym przetargu ograniczonym powiększa pulę drewna przeznaczonego do sprzedaży na systemowej aukcji internetowej w aplikacji e-drewno. Drewno nie sprzedane na systemowej aukcji, powiększa pulę drewna przeznaczonego do sprzedaży na aukcji internetowej. Drewno nie sprzedane na aukcji internetowej może być sprzedane w procedurze negocjacji handlowych lub przesunięte do puli detalicznej.
60. Zgodnie z treścią przepisu §2 pkt. 1 Regulaminu Przetargów Ograniczonych, internetowe przetargi ograniczone w portalu leśno-drzewnym będą w 2009 r. podstawową procedurą sprzedaży drewna w Lasach Państwowych, prowadzoną w cyklach półrocznych, w której ofertę stanowi 70% puli oferowanej dla przedsiębiorców.
61. Zgodnie z treścią przepisu §2 pkt. 7 Regulaminu Przetargów Ograniczonych, oferta zakupu drewna składana przez przedsiębiorcę na 2009 r. wynosi (łącznie w dwóch

- cyklach półrocznych) maksymalnie 70% faktycznie zrealizowanych zakupów surowca od Lasów Państwowych w okresie od 01/10/2007 do 30/09/2008. W każdym przetargu półrocznym przedsiębiorca może złożyć ofertę zakupu nie wyższą niż 35% faktycznie zrealizowanych zakupów (historia zakupów).
62. W internetowym przetargu ograniczonym obowiązuje zasada naboru i redukcji ofert. Przedsiębiorca otrzymuje przypis drewna w ilości uzależnionej proporcjonalnie od uzyskanej wyceny oferty (k. 489).
 63. Zgodnie z treścią przepisu §2 pkt. 10 Regulaminu Przetargów Ograniczonych, elementami oceny oferty jest proponowana cena oraz wartość zakupu drewna (suma wartości drewna zakupionego przez nabywcę we wszystkich jednostkach organizacyjnych Lasów Państwowych w ww. okresie rozliczeniowym).
 64. Zgodnie z treścią przepisu §2 pkt. 11 Regulaminu Przetargów Ograniczonych, oceniając złożone oferty, Lasy Państwowe stosować będą następujące wagi poszczególnych kryteriów: zaproponowana cena 80%, wartość zakupów w okresie rozliczeniowym 20% (czyli historia zakupów).
 65. Z powyższego wynika, że przedsiębiorca biorący udział w internetowym przetargu ograniczonym może oferować zakup drewna w wysokości faktycznych zakupów obejmujących okres IV kwartału 2007 roku i pierwszych trzech kwartałów 2008 roku. Wielkość ta skorygowana zostaje ustalonym współczynnikiem wynikającym z udziału drewna w sprzedaży na „wolnym rynku” (systemowe aukcje internetowe w aplikacji e-drewno) tj. o 30% w skali 2009 roku. Czyli przedsiębiorca może ubiegać się o 70% swoich zeszłorocznych zakupów i to w dwóch transzach (półrocznych) po 35% (k. 489-490).
 66. Bezpośrednio po przeprowadzeniu internetowego przetargu ograniczonego nastąpi systemowa aukcja internetowa w aplikacji e-drewno
 67. Zgodnie z treścią przepisu §2 Regulaminu Aukcji, systemowe aukcje internetowe w aplikacji e-drewno są procedurami sprzedaży drewna, w których ofertę sprzedaży stanowi 30% ogólnej puli oferowanej dla przedsiębiorców. Pulę tę może powiększyć drewno nie sprzedane w trybie internetowego przetargu ograniczonego w portalu leśno-drzewnym.
 68. Zgodnie z treścią Regulaminu Aukcji, jedynym kryterium wyłaniającym zwycięzcę jest cena.

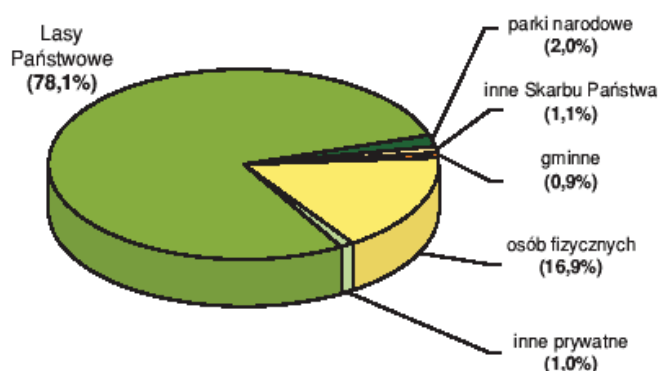
69. Podsumowując: w 2009 r. przedsiębiorca – przemysłowy przetwórca drewna – prowadzący już działalność na rynku, będzie mógł dokonać zakupu surowca od Lasów Państwowych w ilościach hurtowych – na skalę przemysłową, przystępując do internetowego przetargu ograniczonego oraz do systemowej aukcji internetowej. Natomiast przedsiębiorca – przemysłowy przetwórca drewna – planujący rozwój swojej dotychczasowej działalności oraz nowi przedsiębiorcy będą mogli dokonać zakupów jedynie w trybie systemowej aukcji internetowej, na której konkurować będą z zasiedziałymi uczestnikami rynku, którzy już większość swojego zapotrzebowania zakupili w trybie internetowego przetargu ograniczonego.
70. Z puli drewna przeznaczonej do sprzedaży hurtowej, Lasy Państwowe 70% puli przeznaczą na sprzedaż w trybie ograniczonego przetargu internetowego (historia zakupów i jej przebieg), 30% w trybie systemowej aukcji internetowej.
71. Aby przedsiębiorca mógł przystąpić do internetowego przetargu ograniczonego, a więc trybu, w którym może zakupić większość potrzebnego mu surowca, będzie musiał być dotychczasowym kontrahentem Lasów Państwowych czyli będzie musiał posiadać tzw. historię zakupów. Dodatkowo, zaspokojenie złożonego przez niego zapotrzebowania zależeć będzie również od przebiegu tej historii, gdyż ocena złożonej przez niego oferty w 20% zależeć będzie od ilości zakupionego dotychczas drewna.
72. Przedsiębiorca dotychczasowy będzie mógł złożyć zapotrzebowanie na 70% (co pół roku 35%) swoich zeszłosezonowych zakupów. Stąd, przedsiębiorcy działający już na rynku, a szczególnie planujący rozwój prowadzonego przedsiębiorstwa celem całkowitego zaspokojenia swojego zapotrzebowania surowcowego będą musieli przystępować również do systemowej aukcji internetowej.
73. W trybie systemowej aukcji internetowej nabywcami będą mogli zostać również przedsiębiorcy nowi – wchodzący na rynek. Jednakże pula drewna przeznaczona na sprzedaż w tym trybie stanowi jedynie 30% puli przeznaczonej dla przemysłu, a o pulę tę konkurować będą wszyscy przetwórcy drewna: dotychczasowi – utrzymujący produkcję na dotychczasowym poziomie (w trybie ograniczonego przetargu będą mogli wystąpić jedynie o 70% swojego dotychczasowego zakupu), dotychczasowi – rozwijający swoją działalność oraz nowi uczestnicy rynku.
74. Z powyższego wynika, iż dotychczasowym kontrahentem Lasy Państwowe w 2008 r. sprzedały około 80% surowca (z danych za 2007 rok wynika, że 79,5%), a w 2009 r.

planują sprzedać przynajmniej 70% surowca (o pozostałe 30% oprócz nowych przedsiębiorców walczyć będą przedsiębiorcy już na rynku obecni.)

75. Zarówno obowiązujące w dniu wydawania przedmiotowej decyzji, jak i planowane na 2009 rok zasady sprzedaży drewna, uzależniają przystąpienie do zakupu na poziomie hurtowym drewna do celów przemysłowych w znacznej i porównywalnej wielkości ogólnej puli sprzedaży przeznaczonej na dany rok, od posiadania historii zakupów i od przebiegu tej historii.

Rynek hurtowej sprzedaży drewna

76. Z informacji przedstawionych przez Lasy Państwowe wynika, iż wielkość podaży drewna w Polsce wynosi rocznie między 35 a 36 mln m³ (k. 223), natomiast wielkość sprzedanego drewna przez Lasy Państwowe drewna wynosiła w: roku 2006 – 31 107 694 m³, roku 2007 – 33 494 118 m³, w ciągu 7 miesięcy roku 2008 – 18 639 334 m³ (k. 312), natomiast poziom importu drewna wynosił w: roku 2006 – 1,8 mln m³, roku 2007 – 2,0 mln m³ (k. 313).
77. Z informacji wskazanych w „Raporcie 2007 o stanie lasów w Polsce” (autorstwa Lasów Państwowych) wynika, iż struktura własności lasów w Polsce kształtuje się następująco: 78,1% Lasy Państwowe, 2% parki narodowe, 1,1% inne lasy Skarbu Państwa, 0,9% lasy gminne, 16,9%, lasy osób fizycznych, 1% inne lasy prywatne (k. 332).

78. Z kolei z „Informacji o PGL Lasy Państwowe 2007” (również autorstwa Lasów Państwowych) wynika, iż w roku 2007 w Lasach Państwowych pozyskano 34,1 mln m³ drewna, a sprzedaż wyniosła 33,5 mln m³ (k. 441).
79. W 2007 r. Lasy Państwowe ze sprzedaży drewna uzyskały 4 929 000 000 zł, co stanowi 85,7% wszystkich przychodów Lasów Państwowych. W 2007 r. Lasy Państwowe osiągnęły zysk w wysokości 464 972 900 zł. (przychody razem 5 752 384 500 zł) (źródło: „Informacja o PGL Lasy Państwowe 2007”) (k. 456-457).

80. Z informacji przekazanych przez Lasy Państwowe wynika, iż obowiązek realizacji funkcji pozaprodukcyjnych w powiązaniu z zasadą trwałości użytkowania zasobów leśnych sprawia, że ilość surowca drzewnego, którą można oferować corocznie do sprzedaży musi być reglamentowana ze względu na uwarunkowania przyrodnicze. (...) Ograniczona podaż drewna oraz nieustanny przyrost mocy przerobowych przemysłu drzewnego sprawia, że z roku na rok powiększa się deficyt surowca drzewnego, sięgający obecnie ok. 3-5 mln m³ drewna. (...) W warunkach: 1) wyżej opisanego strukturalnego deficytu surowca drzewnego, pozyskiwanego przez nadleśnictwa w lasach Skarbu Państwa, 2) braku realnych możliwości uruchomienia alternatywnych źródeł zaopatrzenia w drewno w parkach narodowych (w parkach narodowych pozyskuje się drewno zasadniczo wynikowo z przyczyn sanitarnych lub w realizacji programów ochrony parków narodowych), lasach niepaństwowych (drewno w dużej części wykorzystywane na potrzeby właścicieli; podaż przemysłowa ma niewielkie znaczenie dla przemysłu papierniczego, płytowego czy energetycznego) oraz na drodze importu surowca drzewnego (surowiec drzewny z przyczyn technologicznych z trudem poddaje się transakcjom import-export), 3) determinacji wkraczania na rynek drzewny nowych podmiotów gospodarczych, w tym podmiotów zagranicznych, jest oczywiste, że część podmiotów gospodarczych, operujących na rynku drzewnym, musi liczyć się z niedoborami zaopatrzenia oraz ograniczeniem działalności (k. 192-193).

Prezes UOKiK zważył, co następuje

Interes publiczny

81. Zgodnie z przepisami ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* (art. 1), Prezes UOKiK posiada legitymację do ingerencji w swobodę działalności gospodarczej przedsiębiorców i poddaje działania przedsiębiorców ocenie co do zgodności z przepisami prawa konkurencji, wyłącznie w sytuacji, gdy działania te dotyczą interesu publicznego – ogólnospołecznego.
82. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego³, publicznoprawny charakter ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* powoduje, iż znajduje ona zastosowanie wówczas, gdy jest zagrożony lub naruszony interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Rynek taki

³ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 r., sygn. akt I CKN 1217/98

funkcjonować może prawidłowo, gdy zapewniona jest możliwość powstania i rozwoju konkurencji. Za zagrożenie lub naruszenie konkurencji w takim rozumieniu należy uznać, jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego, a więc gdy dotyczą konkurencji rozumianej nie jako sytuacja pojedynczego przedsiębiorcy, lecz jako zjawisko charakteryzujące funkcjonowanie gospodarki.

83. Działalność Lasów Państwowych jako dominanta rynkowego (co zostanie dowiedzione poniżej) polegająca na hurtowej sprzedaży drewna, w sytuacji przewagi popytu nad podażą może stać w sprzeczności z chronionymi prawem antymonopolowym zasadami, ponieważ może prowadzić do zachwiania konkurencji na rynku przetwórstwa drewna.
84. Uzależnianie sprzedaży drewna od posiadania przez kontrahenta tzw. historii zakupowej i od przebiegu tej historii może wprowadzać niejednolite, bądź nawet dyskryminacyjne zasady dostępu do źródeł zaopatrzenia w surowiec drzewny, może stwarzać przedsiębiorcom – zarówno tym, którzy zamierzają rozpocząć działalność, jak i tym, którzy planowali rozszerzyć zakres działalności na rynku przetwórstwa drewna – zróżnicowane warunki konkurencji, a przez to zakłócać funkcjonowanie gospodarki wolnorynkowej.
85. Fakt posiadania przez Lasy Państwowe bardzo silnej pozycji rynkowej oraz ogólnokrajowe obowiązywanie zasad sprzedaży ustalonych Zarządzeniem Nr 52A a w 2009 r. pakietem Zarządzenia Nr 89 powodują, że działalność strony postępowania wpływa na wszystkich uczestników rynku przetwórstwa drzewnego, nie ma więc indywidualnego charakteru.
86. Prezes UOKiK uznał w tym stanie rzeczy, iż działalność Lasów Państwowych zagraża naruszeniem interesu publicznego i uzasadnia rozstrzygnięcie sprawy w postępowaniu antymonopolowym.

Skarb Państwa – Lasy Państwowe – strona postępowania antymonopolowego

87. Przepisy ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zakazujące praktyk ograniczających konkurencję stosuje się jedynie do przedsiębiorców i ich związków (art. 1 ust. 2 w zw. z art. 9 w zw. z art. 88).
88. Sąd stroną postępowania antymonopolowego – podmiotem biernie legitymowanym w postępowaniu przed Prezesem UOKiK mogą być jedynie podmioty uznane

w rozumieniu przepisów antymonopolowych za przedsiębiorców lub związki przedsiębiorców.

89. Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* za przedsiębiorcę należy rozumieć m. in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.
90. Zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095 ze zm.), przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.
91. Zgodnie z przepisem art. 2 ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej*, działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.
92. Zgodnie z art. 4 *ustawy o lasach*, lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządzają Lasy Państwowe. W ramach sprawowanego zarządu Lasy Państwowe prowadzą gospodarke leśną, gospodarują gruntami i innymi nieruchomościami oraz ruchomościami związanymi z gospodarką leśną, a także prowadzą ewidencję majątku Skarbu Państwa oraz ustalają jego wartość.
93. Zgodnie z art. 32 ust. 1 *ustawy o lasach*, Lasy Państwowe jako państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia.
94. Za Skarb Państwa w obrocie cywilnoprawnym występują jego jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej (tzw. *stationes fisci*) i organy tych jednostek, z których działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, podejmują za Skarb Państwa czynności procesowe.⁴
95. Lasy Państwowe nie posiadają osobowości prawnej są *statio fisci* Skarbu Państwa, lecz pokrywają swoje zobowiązania z własnych dochodów i prowadzą gospodarke leśną na zasadzie samodzielności finansowej (art. 50 *ustawy o lasach*) w sposób określony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1994 r. *w sprawie szczegółowych zasad*

⁴ Bodio J., Demendecki T., Jakubecki A., Marcewicz O., Telenga P., Wójcik M.P, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III., komentarz do art. 29

gospodarki finansowej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe (Dz. U. z 1994 r., nr 134, poz. 692).

96. Lasy Państwowe jako jednostka organizacyjna Skarbu Państwa, biorąc z jego mocy swój byt i swą podmiotowość gospodarczą, działając na rachunek państwa, działają też na rachunek własny. Tej współzależności rozdzielić nie można, zwłaszcza, że Skarb Państwa organizacyjnie nie istnieje i jest tylko pojęciem umownym.⁵
97. Skarb Państwa jest osobą prawną i prowadzi działalność za pomocą swoich statio fisci – w przedmiotowej sprawie za pomocą Lasów Państwowych, które działają w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa.
98. Skarb Państwa jest osobą prawną. Podmiotem legitymowanym biernie do udziału w postępowaniu przed Prezesem UOKiK jest zatem Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (zwany w tym postępowaniu Lasy Państwowe).
99. Prezes UOKiK wielokrotnie wydawał już decyzje administracyjne, w których stwierdzał, naruszenie przez dyrekcje regionalne Lasów Państwowych przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Między innymi należy przywołać następujące decyzje Prezesa UOKiK: (1) z dnia 30 grudnia 2005r., RWR 74/2005; (2) z dnia 11 lutego 2008r., RLU 1/2008; (3) z dnia 6 marca 2008r., RLU 5/2008; (4) z dnia 20 marca 2008r., RGD 9/2008.
100. Przedmiotem analizy na gruncie wyżej przywołanych decyzji był również aspekt legitymacji biernej dyrekcji regionalnych Lasów Państwowych. Prezes UOKiK stał konsekwentnie na stanowisku, iż dyrekcje regionalne Lasów Państwowych są przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Poprawność takiej opinii, w toku postępowania odwoławczego, potwierdził Sąd Okręgowy – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Sąd Apelacyjny a także Sąd Najwyższy.
101. Wyrokiem z dnia 17 października 2007 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 856/07 stwierdził, iż dyrekcja regionalna Lasów Państwowych jest przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. (...) *Po myśli art. 4 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów pod pojęciem „przedsiębiorcy” ustawodawca rozumie nie tylko przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 listopada 1999r. – Prawo działalności gospodarczej ale także inne podmioty, choćby nie posiadały osobowości prawnej o ile prowadzą działalność gospodarczą – zarobkową,*

⁵ uchwała Sąd Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., sygn. akt III CZP 40/91, OSP 1992/3, poz. 65

*zaspakajając na rynku określone cudze potrzeby.(...) Istotną okolicznością, od istnienia której ustawodawca uzależnił legitymację do występowania przed organem państwowym – Prezesem UOKiK, a następnie na skutek odwołania przed sądem, nie jest kwestia osobowości prawnej i zdolności prawnej, ale kwestia czy podmiot nie mający osobowości prawnej, będący bądź to *stationes fisci Skarbu Państwa*, bądź *stationes innego podmiotu np. stationes municipi* organizuje lub świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej, bądź prowadzi działalność, która charakteryzuje się właściwościami takimi, jak:*

- *zawodowy (stały) charakter,*
- *podejmowanie powtarzalnych działań,*
- *podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania,*
- *udział w obrocie gospodarczym (por. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r. III CZP 117/91).*

102. Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 listopada 2008 r. w sprawie o sygn. III SK 5/08 podtrzymał powyższe stanowisko Sądu Apelacyjnego uznając, iż dyrekcje regionalne Lasów Państwowych podlegają kognicji ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, tym samym są przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ww. ustawy.
103. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż jeżeli orzecznictwo uznaje za przedsiębiorcę dyrekcję regionalną Lasów Państwowych, to tym bardziej Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe taki status posiada. Zgodnie z art. 32 ustawy *o lasach* regionalne dyrekcje Lasów Państwowych są jednostką organizacyjną Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. Zatem jeżeli jednostki organizacyjne posiadają przymiot przedsiębiorcy to za oczywiste należy uznać, iż organizm, w skład którego one wchodzi również należy traktować jak przedsiębiorcę.
104. W zakresie interpretacji poszczególnych pojęć – m.in. definicji przedsiębiorcy na potrzeby ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zastosowanie znajduje również doktryna i orzecznictwo wykształcone na gruncie przepisów *acquis communautaire*, na którym to wzorował się polski ustawodawca tworząc przepisy prawa antymonopolowego. We wspólnotowym prawie konkurencji, odpowiednikiem pojęcia „przedsiębiorca”, które w prawie polskim określa adresatów zakazów praktyk ograniczających konkurencję, jest termin „przedsiębiorstwo” (*undertaking*). Pojęcie to nie ma legalnej definicji. Jego zakres znaczeniowy kształtowany jest w drodze sądowej wykładni funkcjonalnej art. 81 i 82 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską i obejmuje każdą autonomiczną jednostkę organizacyjną prowadzącą samodzielnie

działalność gospodarczą, nienakierowaną na zaspokajanie swoich codziennych potrzeb, bez względu na formę prawną i sposób finansowania⁶ Zgodnie z orzecnictwem ETS pojęcie działalności gospodarczej charakteryzuje oferowanie dóbr i usług na danym rynku⁷.

105. Termin przedsiębiorstwo obejmuje wszystkie podmioty, osoby prawne, jak i fizyczne, które prowadzą jakąkolwiek działalność handlową lub gospodarczą, związaną z dostarczaniem towarów lub usług. Posiadanie statusu przedsiębiorstwa zależy jedynie od pełnienia funkcji gospodarczej.⁸ Wynika z tego, że dla potrzeb prawa konkurencji pojęcie przedsiębiorstwa definiuje się inaczej (szerzej)⁹ niż dla prawa podatkowego czy prawa spółek, gdzie zasadnicze znaczenie ma wpis do określonego rejestru lub ewidencji. Należy zaznaczyć przy tym, że angażowanie się w procesy gospodarcze nie musi przynosić zysków.¹⁰
106. Pojęcie przedsiębiorstwa, na potrzeby wspólnotowych przepisów dotyczących ochrony konkurencji, powinno więc być traktowane bardzo szeroko. Wynika to z faktu, że przepisy te mają na celu ochronę wspólnego rynku przed nieuczciwymi praktykami ze strony podmiotów mogących przybrać różną formę organizacyjno – prawną.
107. „Pojęcie przedsiębiorstwa w kontekście prawa konkurencji obejmuje każdą jednostkę prowadzącą działalność gospodarczą, niezależnie od jej statusu prawnego i sposobu finansowania (wyrok Trybunału z dnia 11 grudnia 1997 r. w sprawie C-55/96 Job Centre, Rec. str. I-7119, pkt 21). Działalnością gospodarczą jest wszelka działalność polegająca na oferowaniu towarów lub usług na danym rynku (wyrok Sądu z dnia 30 marca 2000 r. w sprawie T-513/93 Consiglio Nazionale degli Spedizionieri Doganali przeciwko Komisji, Rec. str. II-1807, pkt 36)”.¹¹
108. Dla uznania danej osoby za przedsiębiorstwo nie ma znaczenia okoliczność, czy działa w celu osiągnięcia zysku, jak również czy powstała w celu prowadzenia działalności gospodarczej – jeżeli tylko jej działalność faktycznie wiąże się z uczestnictwem

⁶ Wyroki ETS z dnia 23 kwietnia 1991 r. w sprawie C-41/90 Höfner i Elser, pkt 21 oraz z dnia 16 marca 2004 r. w połączonych sprawach C-264/01, C-306/01, C-354/01 i C-355/01 AOK–Bundesverband i inni, pkt 46

⁷ Wyroki ETS z dnia 18 czerwca 1998 r. w sprawie C-35/96 Komisja przeciwko Włochom, pkt 36 i z dnia 11 lipca 2006 r. w sprawie C-205/03 FENIN przeciwko Komisji, pkt 25

⁸ M. A. Dausés, Prawo gospodarcze Unii Europejskiej, Warszawa 1999 r., s. 666

⁹ S. Weatherill, P. Beaumont, EC Law, Penquin Books 1995 r., s. 683

¹⁰ R. Janusz, T. Skoczny, Wprowadzenie (w:) Zakaz nadużywania pozycji dominującej I, Warszawa 1996 r., s. 11

¹¹ Orzeczenie SPI z dnia 13 grudnia 2006 r., sprawy połączone T-217/03 i T-245/03, FNCBV, pkt. 52-55

w obrocie handlowym¹², na który jej zachowanie wywiera lub potencjalnie może wywierać skutek¹³.

109. Stąd Prezes UOKiK uznał, iż stroną niniejszego postępowania antymonopolowego jest Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe z siedzibą w Warszawie.

Rynek właściwy - krajowy rynek hurtowej sprzedaży drewna

110. Zgodnie z treścią art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

111. Stąd kwestią zasadniczą w trakcie rozpatrywania spraw z zakresu nadużywania pozycji dominującej jest wyznaczenie rynku właściwego, na którym dany przedsiębiorca posiada pozycję dominującą.

112. Zgodnie z przepisem art. 4 pkt. 9 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, rynek właściwy to rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji.

113. Drewno znajduje zastosowanie i jest podstawą kilkunastu gałęzi przemysłu np. celulozowo-papierniczej (papier), meblarskiej (meble), zapalczanej (zapalki).

114. Drewno potrzebne do wyrobu ww. produktów charakteryzować powinno się różnymi właściwościami, różną jakością. Również nie da się zastąpić drewna innym rodzajem półproduktu tworząc produkty z nazwy drewnopochodne.

115. Załącznik nr 7 do Zarządzenia Nr 52A (k. 129-132) wskazuje poszczególne sortymenty drewna, które są wykorzystywane w różnych gałęziach przemysłu.

116. Jednakże zarówno fakt wykorzystywania drewna w różnych gałęziach przemysłu, jak również fakt jego podziału na różne klasy, grupy jakościowe, klasy jakościowo-wymiarowe nie powoduje konieczności wyznaczania na potrzeby niniejszego

¹² Decyzja Komisji z dnia 27 października 1992 r. w sprawie nr IV/33.384 i IV/33.378 FIFA, pkt. 43 (Dz. Urz. WE z 1992 r. Nr L 326, s. 31), wyrok ETS z dnia 27 marca 1974 r. w sprawie 127/74 Belgische Radio en Televisie v. SV SABAM i NV Fonior.

¹³ Por. wyrok ETS z dnia 13 lipca 1989 r. w sprawie nr 395/97 Ministère Public przeciwko Tournier.

postępowania rynków produktowych węższych niż rynek drewna – odnoszących się do poszczególnych rodzajów np. drewno wielkowymiarowe sosnowe.

117. Zasady sprzedaży drewna ustalone przez Lasy Państwowe dotyczą wszystkich rodzajów, sortymentów, klas itd. drewna – odnoszą się do wszystkich grup drewna.
118. Pozyskanie drewna na cele przemysłowe jest możliwe i opłacalne jedynie w wyniku nabycia drewna od podmiotu zajmującego się profesjonalnie jego „produkcją” – „uprawą lasu”. Żaden z przedsiębiorców zajmujących się przetwarzaniem drewna nie pozyskuje potrzebnego mu surowca z własnych „upraw”, a jeżeli już, jest to marginalny udział w rynku – jak zostało wskazane w ustaleniach Prezesa UOKiK, lasy prywatne stanowią 1% obszarów leśnych, natomiast zakup surowca drzewnego od osób fizycznych (16,9% obszarów leśnych) jest niemożliwy, gdyż osoby fizyczne nie prowadzą sprzedaży na skalę przemysłową.
119. Stąd Prezes UOKiK uznał za uzasadnione wyznaczenie rynku właściwego w wymiarze produktowym jako rynku hurtowej sprzedaży drewna.
120. Rynek właściwy w wymiarze geograficznym determinowany jest barierami wejścia na rynek, właściwościami towaru oraz preferencjami nabywców.
121. Drewno sprzedawane w celach przemysłowych charakteryzuje się tożsamymi właściwościami na terenie całej Polski.
122. Zasady sprzedaży drewna poddawane ocenie w niniejszym postępowaniu i określone w Zarządzeniu Nr 52A oraz pakiecie Zarządzenia Nr 89 odnoszą się do wszystkich grup drewna sprzedawanych na terytorium całej Polski.
123. Drewno potrzebne do ww. produkcji (np. płyty wiórowe, zapalki) może być i jest pozyskiwane na terenie całej Polski, przez jeden i ten sam podmiot – Lasy Państwowe.
124. Wprawdzie Załącznik nr 8 do Zarządzenia Nr 52A (k. 133) klasyfikuje rynki właściwe surowca drzewnego pod względem geograficznym na węższe niż krajowe, jednakże biorąc pod uwagę zakres obowiązywania Zarządzenia Nr 52A oraz pakietu Zarządzenia Nr 89 odnoszących się do zasad sprzedaży drewna w całej Polsce i nie wskazujących żadnych różnic w odniesieniu do poszczególnych nadleśnictw, segmentacja rynku geograficznego w przedmiotowym postępowaniu jest niezasadna.
125. W dotychczasowym orzecznictwie Prezes UOKiK wyznaczał w odniesieniu do surowca drzewnego rynki właściwe w wymiarze lokalnym, za czym przemawiała ocena rynku w określonych w tak prowadzonych postępowaniach okolicznościach faktycznych. Istnieją bowiem przesłanki, by sądzić, iż rynek surowca drzewnego może mieć wymiar

lokalny. Jednakże z racji swojej olbrzymiej przewagi na terenie całego kraju, Lasy Państwowe są również dominantem na rynkach lokalnych, w związku z czym, nawet węższa definicja rynku (wykazanie kilkunastu rynków lokalnych de facto obejmujących swoim obszarem rynek krajowy) nie zmieniłaby konkluzji, co do posiadania przez Lasy Państwowe pozycji dominującej.

126. Stąd Prezes UOKiK uznał za uzasadnione wyznaczenie rynku właściwego w wymiarze geograficznym jako rynku krajowego.

Pozycja dominująca Lasów Państwowych na krajowym rynku hurtowej sprzedaży drewna.

127. Zgodnie z przepisem art. 9 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

128. W świetle przepisu art. 4 pkt. 10 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, przedsiębiorca posiada pozycję dominującą, jeżeli ma możliwość zapobiegania skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez możliwość działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

129. Rynek hurtowej sprzedaży drewna w Polsce wynosi rocznie między 35 a 36 mln m³ (k. 223).

130. Natomiast wielkość sprzedaży drewna przez Lasy Państwowe wynosiła w: roku 2006 – 31 107 694 m³, roku 2007 – 33 494 118 m³, 7 miesięcy roku 2008 – 18 639 334 m³ (k. 312).

131. Z kolei poziom importu drewna wynosił w: roku 2006 – 1,8 mln m³, roku 2007 – 2,0 mln m³ (k. 313).

132. Przyjmując do obliczeń wartości z roku 2007, gdzie wartości te nie ulegną istotnym zmianom w roku wydawania decyzji, przy – 36 mln m³ podaży drewna, prawie 33,5 mln m³ sprzedanych przez Lasy Państwowe i 2 mln m³ sprowadzonych z zagranicy, dominująca, niemal monopolistyczna pozycja Lasów Państwowych wynosząca 93% udziału w rynku hurtowej sprzedaży drewna jest oczywista.

133. Żaden z ewentualnych nielicznych konkurentów Lasów Państwowych w razie hipotetycznego zaprzestania działalności przez Lasy Państwowe nie byłby w stanie

w krótkim czasie wypełnić wynikłej stąd luki rynkowej – czas wyprodukowania surowca – drewna jest długi, co stanowi istotną barierę wejścia na rynek, co również świadczy o posiadaniu niepodważalnej pozycji dominującej, pomijając już fakt, iż na krajowym rynku Lasy Państwowe nie spotykają się z istotną konkurencją.

134. Na rynku hurtowej sprzedaży drewna zachodzi brak substytucji po stronie popytu, kontrahenci Lasów Państwowych nie mają możliwości przestawienia się na inne surowce potrzebne im do produkcji.¹⁴

135. Stąd Prezes UOKiK uznał, iż na krajowym rynku hurtowej sprzedaży drewna, Lasy Państwowe posiadają pozycję dominującą.

Nadużywanie pozycji dominującej przez Lasy Państwowe

136. Zgodnie z treścią przepisu art. 9 ust. 1 w zw. z ust. 2 pkt. 5 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym polegające na przeciwdziałaniu ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji.

137. Posiadanie pozycji dominującej przez przedsiębiorcę nie stanowi jeszcze naruszenia przepisów prawa antymonopolowego, naruszenie to ma miejsce gdy wykorzystanie pozycji dominującej prowadzi do ograniczenia konkurencji na rynku lub nieuzasadnionej eksploatacji kontrahentów.

Rok 2008 – Zarządzenie Nr 52A

138. Lasy Państwowe prowadzą hurtową sprzedaż drewna skierowaną do przemysłu jedynie poprzez dwa kanały dystrybucji: rokowania internetowe i aplikację e-drewno, przy czym dominującą formą sprzedaży, za pomocą której Lasy Państwowe sprzedają prawie 80% surowca są rokowania internetowe.

139. Obecnie (rok 2008), przedsiębiorcy zajmujący się przetwórstwem drewna na skalę przemysłową mogą zaopatrzyć się w drewno na poziomie zaspokajającym ich zapotrzebowanie wyłącznie zawierając z Lasami Państwowymi umowy w wyniku rokowań internetowych z dwóch powodów: po pierwsze - ze względu na czas sprzedaży - w pierwszej kolejności drewno jest sprzedawane w wyniku rokowań, dopiero tam nie sprzedane drewno – w drugim kroku – sprzedawane jest przez

¹⁴ Gronowski Stanisław, Ustawa antymonopolowa. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 1999 r., str. 113

aplikację e-drewno, po drugie - ze względu na ilość drewna sprzedawanego przez przeznaczone dla nich kanały dystrybucji (80% wystawianej do sprzedaży przez Lasy Państwowe puli drewna sprzedawana jest przez rokowania internetowe).

140. Lasy Państwowe wprost wskazały, iż do rokowań internetowych mogą przystąpić wyłącznie nabywcy stali, czyli dotychczasowi kontrahenci Lasów Państwowych (historia zakupów).
141. Dodatkowo, Lasy Państwowe ustaliły, iż dotychczasowi kontrahenci mogą składać zamówienie maksymalnie na taką ilość surowca, jaka wynika z ich historii zakupu (przebieg historii zakupów).
142. Historia zakupów ma dodatkowo wpływ na ocenę ofert, gdzie jednym z kryteriów oceniania ofert jest długotrwałość współpracy handlowej z Lasami Państwowymi (przebieg historii zakupów).
143. Przedsiębiorcy planujący rozwój swojej działalności – czyli ubiegający się o zakup surowca ponad poziom wynikający z ich dotychczasowej historii zakupów, jak również nowi przedsiębiorcy, mogą próbować zaspokoić swoje zapotrzebowanie zawierając z Lasami Państwowymi umowy w trybie aplikacji e-drewno.
144. Jednakże poprzez aplikację e-drewno sprzedawana jest marginalna ilość drewna – 6% całości sprzedaży Lasów Państwowych, w większości jest to drewno nie sprzedane w innych kanałach dystrybucji – przeznaczonych dla kontrahentów innych niż przedsiębiorcy zajmujący się przemysłowym przerobem drewna.
145. Podnoszona przez Lasy Państwowe możliwość zawarcia umowy przez przedsiębiorców nowych na rynku, w wyniku złożenia odwołania od wyników rokowań na podstawie Decyzji Nr 14, jest mało prawdopodobna. Po pierwsze już w samej dyspozycji tejże decyzji wskazane jest, iż nowi przedsiębiorcy otrzymają ofertę zaspokajającą jedynie 50% ich zapotrzebowania, po drugie niejasnym jest w jakiej procedurze nowi przedsiębiorcy będą zawierać takie umowy, skoro nie mogą uczestniczyć w rokowaniach internetowych.
146. Wskazać również należy, iż procedura odwołania może zostać uruchomiona tylko i wyłącznie przy założeniu, iż Lasom Państwowym pozostałaby niesprzedana bądź też nieodebrana przez kontrahentów pula drewna (pamiętać należy o aktualnej przewadze popytu nad podażą), co stanowić może jedynie marginalną ilość sprzedawanego surowca. Zakładając jednak, iż taka pula drewna niesprzedanego znajduje się w posiadaniu Lasów Państwowych, zostanie ona przeznaczona dla nowych

i rozwijających się przedsiębiorców dopiero w „drugim kroku” – później niż zawieranie umów w trybie rokowań internetowych. Jest więc to sprzedaż przyszła i niepewna, dodatkowo uznaniowa, nie ma bowiem przewidzianej procedury, wg której przedsiębiorcy otrzymywaliby dopełnienie swojej oferty - złożonego zapotrzebowania.

147. Zawieranie umów poprzez aplikację e-drewno oraz tryb odwołań od wyników rokowań internetowych stanowić może jedynie marginalny ułamek transakcji rynkowych.
148. W 2008 roku hurtowa sprzedaż drewna na potrzeby przemysłu została przez Lasy Państwowe wprost uzależniona od historii zakupów drewna i jej przebiegu, czyli żaden przedsiębiorca wchodzący na rynek przetwórstwa drzewnego nie miał możliwości nawet przystąpienia do zawarcia umowy z Lasami Państwowymi – warunkiem przystąpienia do rokowań internetowych jest posiadanie historii zakupowej, a przedsiębiorca rozwijający swoją działalność miał utrudniony dostęp do surowca.

Rok 2009 – Zarządzenie Nr 89

149. W 2009 r. Lasy Państwowe hurtową sprzedaż drewna skierowaną do przemysłu również prowadzi będą przez 2 kanały dystrybucji: internetowy przetarg ograniczony poprzez portal leśno drzewny i systemową aukcję internetową w aplikacji e-drewno, przy czym dominująca forma sprzedaży (70% surowca) – rokowania internetowe ponownie będzie skierowana do dotychczasowych (historia zakupów i jej przebieg) kontrahentów.
150. Przewidziane na 2009 rok, pakietem Zarządzenia Nr 89, zasady sprzedaży drewna, również uzależniają zakup surowca drzewnego na potrzeby przemysłu od posiadanej przez przedsiębiorców historii zakupów, jak i jej przebiegu. W trybie ograniczonego przetargu internetowego obecni na rynku przetwórcy drewna mogą złożyć oferty na 70% swoich dotychczasowych zakupów, a jednym z dwóch – obok ceny, kryteriów oceny ich oferty jest przebieg historii zakupów.
151. Pomimo, iż zasady pakietu Zarządzenia Nr 89 przewidują, iż poprzez systemową aukcję internetową, gdzie jedynym kryterium jest cena surowca sprzedawane będzie 30% puli przeznaczonej dla przedsiębiorców (o którą ubiegać się będą mogli zarówno zasiedziali, jak i nowi przedsiębiorcy), nadal 70% sprzedaży uzależnione będzie od posiadania historii zakupów i jej przebiegu.
152. Lasy Państwowe nie działają w warunkach rynku konkurencyjnego (posiadają pozycję dominującą na rynku właściwym), co tym bardziej oznacza, iż ich relacje z

- kontrahentami muszą opierać się na równych, przejrzystych i obiektywnych zasadach w sposób niedyskryminujący żadnego z kontrahentów.
153. Nierównoprawne traktowanie uczestników rynku nie tylko naraża ich na straty, ale także przeciwdziała powstaniu konkurencji. Przedsiębiorcy dominującemu na rynku nie wolno utrudniać innym podmiotom działalności gospodarczej.
 154. Niemożność pełnego zaspokojenia przez producenta, posiadającego pozycję dominującą na rynku, uzasadnionych potrzeb odbiorców nie może prowadzić do ich nierównego traktowania na rynku. (Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 22 października 1997 r., sygn. akt XVII Ama 23/97).¹⁵
 155. Różnicowanie warunków kontraktowych może być w niektórych przypadkach dopuszczalne, jednakże jak wynika z powyższego, utrudnianie nowym nabywcom dostępu do surowca przy jednoczesnym zapewnieniu dostaw stałym nabywcom w sytuacji przewagi popytu nad podażą jest nieuzasadnione.
 156. Praktyka może wywoływać skutki zarówno na rynku zdominowanym przez danego przedsiębiorcę, jak również na innych rynkach, na które może on wpływać ze względu na posiadaną pozycję na rynku zdominowanym.¹⁶
 157. W przedmiotowej sprawie, praktyka Lasów Państwowych wywiera wpływ na poszczególne rynki przetwórstwa drewna, na których to rynkach jedynie zasiedzieli producenci mają zapewnione dostawy surowca drzewnego, nowe podmioty wchodzące na rynek i rozpoczynające z nimi konkurencję od chwili rozpoczęcia działalności są dyskryminowane poprzez utrudnianie im dostępu do surowca.
 158. Stąd typowy dla zasad wolnorynkowych rozwój obecnych przedsiębiorców i wejście na rynek nowych przedsiębiorców zostaje hamowane przez praktykę Lasów Państwowych. Jest to zachowanie wprost ograniczające konkurencję i negatywnie wpływające na konsumentów, którzy zostają pozbawieni potencjalnie nowych towarów na rynku.
 159. Lasy Państwowe stawiają w uprzywilejowanej sytuacji dotychczasowych producentów co w sposób automatyczny przekłada się na rynek przetwórstwa drewna.
 160. System sprzedaży drewna stosowany obecnie przez Lasy Państwowe jest szczególnie dyskryminujący dla podmiotów wchodzących na rynek i mających krótką historię

¹⁵ Stanisław Gronowski Stanisław, Ustawa antymonopolowa. Komentarz, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa, 1999 r., str. 201

¹⁶ Modzelewska-Wąchal Elżbieta, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Twigger, Warszawa, 2002 r., str. 114; Kohutek Konrad, Sieradzka Małgorzata, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, LEX a Wolters Kluwer business, Warszawa, 2008 r., str. 387

zakupów. Po pierwsze podmioty te są zmuszone do zakupów drewna, i to w marginalnej wielkości, w kanale dystrybucji jakim jest portal e-drewno (w roku 2008 – 6%). Po drugie, zakupy na e-drewno i wytworzona na tej podstawie historia zakupów oraz jej przebieg ma wpływ na dalszą współpracę z Lasami Państwowymi przez kolejne lata już w ramach rokowań internetowych. Zgodnie bowiem z zasadami rokowań internetowych, ilość przyznanego danemu przedsiębiorcy drewna zależy od wytworzonej historii zakupów, a także od reguły, zgodnie z którą, może on składać zamówienie wyłącznie na taką ilość surowca, jaka wynika z jego historii zakupów. Zasady te powodują, iż przedsiębiorcy pomimo, iż posiadają wystarczający potencjał finansowy i historię zakupów, będą latami dochodzili do oczekiwanego przez nich poziomu zakupów ze względu na stale marginalną ilość drewna pojawiającą się w przebiegu ich historii zakupów.

161. Praktyka Lasów Państwowych prowadzi również do ograniczenia konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami – przetwórcami drewna – działającymi już na tym samym rynku. Na rynku tym nie będzie decydowała konkurencyjność produktu (ani jakościowa, ani cenowa) tylko fakt, czy przedsiębiorca ma dostęp do źródła zaopatrzenia – do surowca. Schemat taki może powodować promowanie przedsiębiorców nieefektywnych.
162. Oceniane w przedmiotowym postępowaniu zasady sprzedaży drewna obowiązujące w 2008 r. – Zarządzenie Nr 52A uzależniają sprzedaż drewna od posiadania historii zakupów i jej przebiegu względem około 80% sprzedawanego (przedsiębiorcom) surowca drzewnego. Również pakiet Zarządzenia Nr 89 uzależnia sprzedaż drewna od posiadania historii zakupów i jej przebiegu – względem 70% surowca. Stąd Lasy Państwowe zmieniając jedynie literalne brzmienie zapisów zasad sprzedaży wyrażają intencję kontynuacji prowadzonej praktyki.
163. Stąd Prezes UOKiK uznał, iż Lasy Państwowe w wyniku uzależniania przystąpienia do rokowań internetowych (w 2009 r. internetowy przetarg ograniczony) – głównego kanału dystrybucji surowca – od posiadanej historii zakupowej oraz od przebiegu tej historii poprzez ocenianie przedstawionych ofert, gdzie jednym z kryteriów jest liczba lat współpracy z Lasami Państwowymi oraz zapewnianie zaspokojenia zapotrzebowania na poziomie dotychczasowych zakupów, nadużywa swojej pozycji dominującej na krajowym rynku hurtowej sprzedaży drewna i przeciwdziałają ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji na rynkach powiązanych – przetwórstwa drewna.

Decyzja zobowiązująca

164. Przepis art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* stanowi, iż jeżeli w toku postępowania antymonopolowego zostanie uprawdopodobnione - na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu - że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 6 lub art. 9 ustawy lub w art. 81 lub art. 82 TWE, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes UOKiK może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.
165. Z powyższego wynika, iż naruszenie przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* powinno zostać w toku postępowania jedynie uprawdopodobnione, w odpowiedzi na co, przedsiębiorca może skorzystać z uprawnienia – przedstawienia Prezesowi UOKiK swoich propozycji zobowiązań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom.
166. Wydanie decyzji zobowiązującej przedsiębiorcę do podjęcia czynów (działania i zaniechania) zmierzających do zapobieżenia uprawdopodobnionemu naruszeniu jest dyskrecjonalnym uprawnieniem Prezesa UOKiK (uzależnionym oczywiście od obowiązujących przepisów prawnych i okoliczności faktycznych sprawy).
167. Lasy Państwowe propozycję przyjęcia na siebie zobowiązań zmierzających do zapobieżenia naruszeniu złożyły na końcowym etapie postępowania (k. 488-495), już po zamknięciu postępowania dowodowego w sprawie.
168. Składanie przez przedsiębiorcę propozycji zobowiązań na tak zaawansowanym – wręcz końcowym etapie postępowania, po zamknięciu postępowania dowodowego nie może zostać uznane za dążenie przedsiębiorcy do zapobieżenia naruszeniu prawa antymonopolowego.
169. W opinii Prezesa UOKiK zobowiązania Lasów Państwowych zostały złożone w momencie, w którym ze zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie wynikał fakt naruszenia zakazu nadużywania pozycji dominującej – praktyka Lasów Państwowych była zatem udowodniona, a nie tylko uprawdopodobniona.
170. Przyjęcie zobowiązań Lasów Państwowych na tak późnym etapie postępowania byłoby zatem niezgodne z celem art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, którym jest zapobieganie naruszeniom prawa konkurencji w sytuacji, gdy na podstawie okoliczności faktycznych zostało uprawdopodobnione, że doszło do naruszenia

przepisów prawa antymonopolowego. Odmierna interpretacja art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* mogłaby doprowadzić do niepożądanego sytuacji, w której przedsiębiorca któremu zarzucane jest naruszenie reguł konkurencji na rynku, w końcowej fazie postępowania, a więc wtedy gdy może już ocenić realnie swoje szanse na korzystną bądź niekorzystną dla siebie decyzję administracyjną, mógłby w razie niekorzystnej dla siebie sytuacji złożyć zobowiązania i skorzystać ze zwolnienia od kary przewidzianego w art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

171. Prezes UOKiK, korzystając z przyznanej dyskrecjonalności nie zdecydował się więc na przyjęcie zobowiązań i wydanie decyzji z art. 12 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*. W opinii Prezesa UOKiK, w przedmiotowym postępowaniu zasadnym jest wydanie decyzji z art. 10 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Kara pieniężna

172. Zgodnie z przepisem art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes UOKiK może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

173. Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa UOKiK na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję, nie przesądza też bezwzględnie o wysokości kary nakładanej przez Prezesa UOKiK, który decyduje o tym w każdym konkretnym przypadku, kierując się założeniem, że sankcja musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną (dyscyplinującą).

174. Przepis art. 111 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* obliguje Prezesa UOKiK aby przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych wziął pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy.

175. Za okres trwania naruszenia należy uznawać czas pomiędzy dniem, w którym dany podmiot dopuścił się naruszenia, a dniem, w którym ustał stan naruszenia.

176. Zasada sprzedaży drewna przede wszystkim dotychczasowym kontrahentom została wprowadzona przez Lasy Państwowe w październiku 2007 r. stąd okres antykonkurencyjnej praktyki Lasów Państwowych należy uznać za długotrwały.
177. Oszacowanie stopnia naruszenia przepisów powinno być dokonane przede wszystkim w odniesieniu do poszczególnego rodzaju naruszenia.
178. Nadużycie pozycji dominującej przez Lasy Państwowe należy uznać za istotne naruszenie przepisów antymonopolowych, przede wszystkim ze względu na fakt, iż Lasy Państwowe z tytułu stosowanej praktyki odniosły wymierną korzyść polegającą na zapewnieniu sobie pewności odbioru surowca, zapewniły sobie stały system kontraktowania, zabezpieczyły funkcjonowanie Lasów Państwowych zarówno w okresach koniunktury, jaki i dekonunktury, eliminując normalne ryzyko biznesowe ponoszone przez przedsiębiorstwo nie działające w warunkach dominacji.
179. Biorąc pod uwagę okoliczności naruszenie prawa antymonopolowego wskazać należy, iż praktyka Lasów Państwowych ma miejsce w sytuacji przewagi popytu nad podażą, czyli w sytuacji komfortowej dla Lasów Państwowych.
180. Prezes UOKiK powinien przy nakładaniu kary oraz określaniu jej wysokości uwzględniać również fakt uprzedniego (wielokrotnego) naruszania przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* przez jednostki organizacyjne Lasów Państwowych, jakimi są regionalne dyrekcje Lasów Państwowych¹⁷. Pomimo braku tożsamości podmiotowej (poprzednie decyzje dotyczyły regionalnych dyrekcji LP, a niniejsza decyzja dotyczy Lasów Państwowych) można stwierdzić, iż zachowania instytucji, jaką są Lasy Państwowe wielokrotnie zakłócały funkcjonowanie rynku sprzedaży drewna w Polsce.
181. Kryteria wymienione w art. 111 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie stanowią katalogu zamkniętego (świadczy o tym zawarty w przepisie tym zwrot "w szczególności"). W orzecznictwie sądowym wskazano na szereg innych czynników, które powinny zostać uwzględnione przy wymierzeniu kary pieniężnej lub ustalaniu jej wysokości. Wśród czynników tych (kryteriów) można wymienić przykładowo: stopień zawinienia¹⁸, szkodliwość zarzucanego czynu¹⁹, adekwatność kary do stopnia

¹⁷ Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 30 grudnia 2005r., nr RWR 74/2005; Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 24 sierpnia 2006r., nr RBG 12/2006; Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 11 lutego 2008r., nr RLU 1/2008; Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 6 marca 2008r., nr RLU 5/2008; Decyzja Prezesa UOKiK z dnia 20 marca 2008r., nr RGD 9/2008;

¹⁸Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 12 lutego 1998 r., XVII Ama 55/98, wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 28 czerwca 1995 r., XVII Amr 14/95

zagrożenia interesu publicznoprawnego²⁰, możliwości finansowe adresata decyzji²¹, potencjał ekonomiczny sprawcy (naruszyciela)²², brak kierowania się przez podmiot stosujący praktykę antykonkurencyjną niskimi pobudkami (np. chęcią maksymalizacji swych zysków kosztem innych uczestników rynku)²³, korzyści finansowe, jakie naruszytel uzyskał wskutek stosowania praktyki antykonkurencyjne²⁴, zasadę celowości, zakładająca konieczność uwzględnienia ekonomii postępowania²⁵.

182. Praktyka Lasów Państwowych ma zasięg ogólnopolski.
183. Lasy Państwowe są podmiotem prowadzącym wieloletnią działalność, profesjonalistą, posiadającym szeroką wiedzę rynkową oraz wiedzę z zakresu prawa konkurencji – ich działalność jest więc świadoma i zamierzona.
184. Produkt, do którego dostęp Lasy Państwowe reglamentowały – drewno – jest surowcem niezbędnym dla całego przemysłu drzewnego – niezastępowalnym, stąd skutki praktyki mogą wywierać wpływ na wiele sektorów gospodarki.
185. Rynek sprzedaży drewna jest rynkiem skoncentrowanym, istnieją bardzo wysokie bariery wejścia na rynek (czas wyrośnięcia lasu – skala), przez co powstanie ewentualnej konkurencji (a przez to alternatywy źródeł zaopatrzenia dla przemysłu drzewnego) dla nadużywających swojej pozycji dominującej Lasów Państwowych jest znikome.
186. Praktyka Lasów Państwowych powoduje powstawanie barier wejścia na rynek powiązany – przetwórstwa drewna i ograniczenie rozwoju obecnych na nim przedsiębiorców, jak również ograniczenie istniejącej pomiędzy nimi konkurencji cenowej i jakościowej.
187. W toku prowadzonego postępowania Lasy Państwowe wprawdzie podjęły prace nad zmianą kwestionowanych przez Prezesa UOKiK zasad i umieściły na swojej stronie internetowej projekt nowych zasad sprzedaży drewna, gdzie jedynym kryterium oceniania ofert jest cena – poddając go tym samym pod debatę publiczną. Jednakże ostatecznie, Lasy Państwowe przyjęły na 2009 rok zasady sprzedaży bardzo zbliżone - w zakresie faktycznej ilości sprzedaży drewna uzależnionej od historii zakupowej - do

¹⁹Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 12 lutego 1998 r., XVII Ama 55/98

²⁰Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 18 sierpnia 1996 r., XVII Amr 35/96, wyrok SN z dnia 27 czerwca 2000 r., I CKN 793/98

²¹Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 12 lutego 1998 r. XVII Ama 55/98

²²Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 14 listopada 2001 r., XVII Ama 111/00

²³Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 6 stycznia 1999 r. XVII Ama 69/98

²⁴wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 20 września 1995 r. XVII Amr 15/95

²⁵Wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 9 kwietnia 1997 r., XVII Ama 3/97

obecnie stosowanych – pakiet Zarządzenia Nr 89 stąd Lasy Państwowe, tym samym wyraziły zamiar kontynuacji prowadzonej praktyki w roku 2009.

188. W roku 2007, Lasy Państwowe osiągnęły przychód w wysokości 5 752 000 000 zł (k. 456), w tym przychód ze sprzedaży drewna wynosił 4 929 000 000 zł czyli przeszło 85% wszystkich przychodów.
189. Zgodnie z przepisem art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, Prezes UOKiK mógłby nałożyć na Lasy Państwowe karę pieniężną w wysokości 575 200 000 zł.
190. Wając jednakże okoliczności obciążające i okoliczności łagodzące, w tym społeczną misję Lasów Państwowych (ochrona, utrzymanie i powiększanie zasobów leśnych) finansowaną ze sprzedaży surowca drzewnego, Prezes UOKiK uznał za spełniające zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną nałożenie na Lasy Państwowe kary pieniężnej w wysokości 1 500 000 PLN (jednego miliona pięćset tysięcy złotych) co stanowi 0,2% maksymalnego poziomu kary pieniężnej.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji.

191. Zgodnie z art. 81 ust. 1 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy kodeks postępowania cywilnego, od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, wnoszone za pośrednictwem Prezesa UOKiK.

Z upoważnienia

Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Otrzymuje:
Skarb Państwa - Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
ul. Wawelska 52/54
00-922 Warszawa